

СЕРІЯ БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.Я. Походжай

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32:501
ББК 74.262.0
П46

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії початкових класів, старший вчитель
Шост Н.Б.

Серію “Бібліотека вчителя” засновано 2007 року

Походжай Н.Я.

П46 Природознавство : конспекти уроків : 1 клас : посібник
для вчителя / Н.Я. Походжай. — Тернопіль : Навчальна книга —
Богдан, 2012. — 136 с.

ISBN 978-966-10-2006-0

У посібнику подано методичні рекомендації для проведення уроків з природознавства у 1 класі відповідно до навчальної програми Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України та підручника “Природознавство. 1 кл.” (Гільберг Т.Г, Сак Т.В.).

Представлені матеріали і розроблений зміст уроків допоможуть учителю творчо підготуватися до кожного заняття, зробити їх цікавими і насиченими.

Для зручності у використанні уроки розміщено на відривних аркушах. До кожного уроку відведено місце для доповнень, змін, уточнень, творчих доробок учителя.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:501
ББК 74.262.0

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Програма для загальноосвітніх навчальних закладів*

1-4 класи

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальна характеристика навчального предмета

Програма навчального предмета «Природознавство» розроблена на основі Державного стандарту початкової загальної освіти, її зміст структурований за спіралью-концентричним принципом, який передбачає неперервне розширення і поглиблення знань та повторне вивчення певних тем із метою глибшого проникнення в сутність явищ та процесів відповідно до вікових особливостей дітей. Зміст програми інтегрований, поєднує пропедевтику біології та екології, географії, фізики, астрономії, хімії.

Основна мета навчального предмета «Природознавство» — формування природознавчої компетентності учнів шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про природу і людину, основ екологічних знань, опанування способів навчально-пізнавальної і природоохоронної діяльності, розвиток ціннісних орієнтацій у ставленні до природи.

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення таких основних завдань формування:

- базових, загальнопредметних і предметних компетентностей;
- цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, уявлень про закономірності у природі та місце людини в ній;
- елементарних уявлень і понять про об'єкти та явища природи, їх взаємозв'язки у системі «жива— нежива природа», «природа— людина», усвідомлення свого місця у навколишньому світі;
- дослідницьких умінь і здатності учнів спостерігати за об'єктами та явищами живої і неживої природи;
- досвіду навчально-пізнавальної і практичної природо-охоронної діяльності учнів;
- способів навчально-пізнавальної діяльності учнів; мисленнєвих дій та операцій шляхом аналізу, порівняння, узагальнення й класифікації природних об'єктів; вироблення умінь розкривати причиново-наслідкові зв'язки у природі;
- навичок самостійної роботи учнів з інформацією;
- засвоєння норм етичного, естетичного, морального ставлення людини до природи.

Відповідно до базового навчального плану предмет «Природознавство» вивчається з 1 по 4 клас по дві години на тиждень у кожному класі. Загальний обсяг навчального часу становить 270 годин, із них 18 — резерв, який може бути використаний учителем на власний розсуд для організації екскурсій, проектної та дослідницької діяльності учнів, роботи з додатковими джерелами інформації тощо. Відповідно до змісту початкової загальної освіти, затвердженої Державними стандартами, у програмі предмета «Природознавство» визначено такі змістові лінії:

- *«Об'єкти природи»;*
- *«Взаємозв'язки у природі»;*
- *«Земля — планета Сонячної системи»;*
- *«Україна на планеті Земля»;*
- *«Рідний край»;*
- *«Охорона і збереження природи»;*
- *«Методи пізнання природи».*

Кожний розділ програми передбачає проведення дослідницького практикуму, мета якого — вироблення дослідницьких умінь школярів у процесі розв'язання завдань практичного спрямування.

При виконанні низки завдань учитель співпрацює з батьками (спостереження зоряного неба, з'ясування властивостей речовин, що використовуються у побуті, застосування знань для збереження тепла та електроенергії у побуті). Такі завдання у програмі мають примітку «Запитай у батьків*»,

* Програма «Природознавство» запроваджується у 1-4 класах загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою, а також російською та іншими мовами національних меншин.

Для узагальнення вивченого матеріалу програма кожного класу містить розділ «Запитання до природи», де запропоновано орієнтовні запитання, пошук відповіді на які потребує інтеграції знань і передбачає застосування активних методів навчання та впровадження елементів проектної діяльності.

Тематика завдань може змінюватись учителем відповідно до матеріально-технічного забезпечення, наявності власних цікавих дидактичних розробок, підготовленості класу.

Особливості організації вивчення програмового матеріалу

Навчально-пізнавальний процес рекомендується базувати на компетентісно орієнтованих завданнях із використанням сучасних освітніх технологій (розвиток критичного мислення та креативності, проблемний підхід, проектні технології). У навчальних цілях варто використовувати місцевий природознавчий і краєзнавчий матеріал, проводити регулярні екскурсії у природу, населеним пунктом, у краєзнавчий або природничий музей, будинок природи, планетарій, обсерваторію. Важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи відіграють спостереження за довкіллям, дидактичні ігри, уроки, проведені у формі подорожі, усного журналу, репортажу з місця подій, святкування Дня Землі, Дня космонавтики, прильоту птахів, власні дослідження, творчі завдання, екологічні акції тощо. Такі форми проведення навчальних занять позитивно впливають на емоційну сферу дитини, сприяють розвитку уяви, фантазії, мислення, уваги.

Поряд із фронтальними та індивідуальними формами роботи необхідно залучати молодших школярів до колективної діяльності (парна, групова робота) із застосуванням інноваційних методик, використанням інформаційно-комунікаційних засобів (наприклад, електронний планетарій, короткотривалі ролики про тіла Сонячної системи, Всесвіт).

Урізноманітнюючи методи, прийоми і засоби навчання, першорядне значення учитель надає спостереженням у природі, власним дослідженням учнів, практичним роботам, демонстраційним і фронтальним дослідом, виготовленню моделей явищ природи та вмінням користуватися ними, екологічному моделюванню та прогнозуванню, вирішенню ситуативних завдань, роботі з інформаційними джерелами, а також практичній діяльності з охорони природи.

Значна увага приділяється проектній технології, впровадження якої спрямоване на стимулювання інтересу учнів до нових знань, розвиток дитини через розв'язання проблем і застосування здобутих знань у конкретній діяльності. Усі запропоновані проекти, як правило, є короткотерміновими і мають інтегрований зміст.

Тема. Звірі.

Мета. Формувати в учнів поняття «звірі». Ознайомити учнів з особливостями будови звірів, виявити характерні ознаки звірів. Виховувати дбайливе ставлення до тварин.

Обладнання. Таблиця «Звірі», ілюстративний матеріал.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Фенологічні спостереження.

III. Повторення вивченого матеріалу.

- Яких тварин називають птахами?
- Наведіть приклади птахів.
- Яка істотна ознака птахів?
- Як зимують птахи?
- Чому ластівки відлітають у вирій, а горобці — ні?
- Розкажіть про свої спостереження за поведінкою птахів у різну погоду.
- Які пташки злітаються до ваших годівничок?
- Яким кормом ви їх годуєте?

IV. Актуалізація опорних знань.

- Пригадайте, яких тварин ви знаєте?
- На які групи їх поділяють?
- Яких тварин називають дикими? Чому?
- Яких тварин називають свійськими? Чому?
- Що необхідно для життя тварин?
- Чому тварини належать до живої природи?

V. Вивчення нового матеріалу.

1. Робота з таблицею.

Розгляньте малюнки тварин. Назвіть їх.

- Порівняйте їх за розмірами, зовнішньою будовою і покривом тіла.
- Чим вони подібні?
- Чим різняться?

Тварин, тіло яких вкрите шерстю, називають звірами. Своїх малят вони вигодовують молоком.

Шерсть і вигодовування малят молоком — це істотні ознаки звірів. За цими ознаками вони відрізняються від інших тварин.

2. Відгадування загадок.

- Влітку наїдається, а взимку відсипається. (*Ведмідь*)
- В темній лісі проживає,
довгий хвіст пухнастий має.
Їй на місці не сидиться,
а зовуть її... (*лисиця*).
- Довгі вуха, куций хвіст —
моркву і капусту їсть.
в сніжну зиму залюбки
обгризає яблуньки. (*Заєць*)
- Котиться клубочок, зовсім без ниточок,
замість ниточок триста голочок. (*Їжак*)
- Хто на собі ліс носить? (*Лось*)

— Назвіть тварин, про яких йдеться в загадках, одним словом.

— Чому цих тварин називають звірами?

3. Розповідь учителя з елементами бесіди.

— Чи знаєте ви, як називається тваринка, яка спить усю зиму головою вниз? (*Кажан*)

Кажан — звір, який вміє літати. Передні лапки кажана перетворились у крила. Восени частина кажанів відлітає у теплі краї, інші зимують у печерах і будівлях. Там кажани сплять, повиснувши вниз головою і склавши крила.

Кажани — корисні тварини. Вони поїдають багато шкідливих комах. Їх треба охороняти.

- Розгляньте малюнок кажана.
- Чим кажан схожий на інших звірів?
- Чим відрізняється?

4. Фізкультхвилинка.

VI. Осмислення учнями знань.

1. Робота з підручником (с. 62-63).
 - а) Розгляд малюнків. Відповіді на запитання вчителя.
 - б) За малюнками учні розказують про ознаки миші і хом'яка.
2. Робота в зошиті з друкованою основою.
3. Бесіда про охорону звірів.

VII. Узагальнення та систематизація знань.

1. Гра «Хто тут зайвий?».
 - Лисиця, заєць, **орел**, їжак, вовк.
 - Кажан, білка, **окунь**, лось, тигр.
 - Миша, **метелик**, хом'як, ведмідь, кінь.

2. Вікторина «У світі тварин».
 - Яких тварин називають звірами?
 - Які істотні ознаки звірів?
 - Доведіть, що корова, коза — звірі?
 - Чим корисні кажани?
 - Що ви знаєте про поведінку звірів?
 - Як готуються звірі до зими?
 - Чому їх треба охороняти?

3. У світі цікавого.

• Білка відчуває близьку зміну погоди. Вона дуже боїться злив і завірюх. У дощову осінь білка сидить у гнізді, поїдаючи свої запаси, і може загинути від нестачі корму. Білки легко приручаються й охоче беруть корм з рук людей.

• Їжачиха — дуже дбайлива мати. Для своїх діточок, вона вимощує гніздо із трави, сирого листя. Годує малят молоком. Новонароджені їжачата сліпі, білі і зовсім не колючі. Коли вони підростуть їжачиха разом з ними вирушає на полювання: ловить жуків, черв'яків, жаб.

• Зайчисі-матері із зайченятами клопоту не багато. Народжуються зайченята десь під кушем. Проворні такі, пухнасті, із розплющеними очима. Нагодує їх зайчиха своїм молоком та й побіжить геть.

Буває, що й зовсім не повертається до своїх зайченят. Але це не біда — малюки без неї не пропадуть. У зайців так ведеться: хоч яка зайчиха повз зайченят побіжить, свої чи чужі — однаково молоком нагодує. А пройде 5-6 днів, зайченята травичку їсти почнуть, тут їм зайчиха і зовсім не потрібна.

VIII. Підсумок уроку.

- Прочитайте зашифровані назви тварин.

- Доведіть, що лисиця, вовк — звірі.

Навчальне видання

ПОХОДЖАЙ Надія Ярославівна

ПРИРОДОЗНАВСТВО

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Тетяни Золосєдової, Олени Захарійчук*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 22.08.2012. Формат 60×84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. . Умовн. фарбо-відб.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців

ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2006-0

9 789661 020060